

ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดิน
ว่าด้วยการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ
พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ

ระเบียบนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้กระทำได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ (๖) และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินโดยการปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันจึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ และให้หมายความรวมถึงผู้ตรวจการแผ่นดินในฐานะกรรมการด้วย

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานของคณะกรรมการตามระเบียบนี้

ข้อ ๔ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินรักษาการตามระเบียบนี้

ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันในการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยดังกล่าวให้เป็นที่สุด

หมวด ๑
การร้องเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม

ข้อ ๕ กรณีมีการร้องเรียนว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริง โดยให้นำระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการร้องเรียนและการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับวรรคหนึ่ง หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม หากการกระทำของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดร้ายแรง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณา ดำเนินการโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๖ กรณีมีการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม

หมวด ๒

การไต่สวน

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการ

ข้อ ๗ ภายใต้บังคับของข้อ ๕ หรือข้อ ๖ แล้วแต่กรณี หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง รับฟังคำชี้แจงและพยานหลักฐาน และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นตามระเบียบนี้ เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาต่อไปก็ได้

ข้อ ๘ คณะกรรมการตามข้อ ๗ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นไม่น้อยกว่าสี่คน โดยอาจแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ให้กรรมการคนหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๙ ให้กรรมการพ้นจากหน้าที่ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ถอนตัวจากการเป็นกรรมการ
- (๔) ผู้ตรวจการแผ่นดินสั่งให้พ้นจากการเป็นกรรมการ

การพ้นจากหน้าที่ของกรรมการตามวรรคหนึ่งไม่กระทบถึงการใด ๆ ที่คณะกรรมการได้ดำเนินการไปแล้ว

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่า คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน

ข้อ ๑๐ ให้คณะกรรมการ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(๒) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็น ฟุ่มเฟือย หรือเพื่อประวิงเวลา

(๓) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

(๔) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๕) ตรวจสอบสถานที่ในกรณี que เห็นว่าจำเป็น

(๖) จัดทำรายงานผลการดำเนินการพร้อมความเห็น เพื่อเสนอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา

ต่อไป

(๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมาย

ข้อ ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้ ให้กรรมการในที่ประชุมลงมติเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุมแทน

การลงมติของที่ประชุมให้ใช้เสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด และให้เลขานุการบันทึกไว้ในรายงานการประชุมด้วย

ส่วนที่ ๒

การคัดค้านกรรมการ

ข้อ ๑๒ กรรมการดังต่อไปนี้ จะทำการพิจารณาได้ส่วนไม่ได้

(๑) เป็นคู่กรณีเอง

(๒) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี

(๓) เป็นญาติของคู่กรณี คือ เป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดาน ไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี

(๕) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี

(๖) กรณีอื่นที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินประกาศกำหนด

ข้อ ๑๓ เมื่อมีกรณีตามข้อ ๑๒ หรือมีการคัดค้านว่ากรรมการผู้ใดเป็นบุคคลตามข้อ ๑๒ ให้กรรมการผู้นั้นหยุดการได้ส่วนไว้ก่อนและทำคำชี้แจงเป็นหนังสือยื่นต่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาวินิจฉัยคำคัดค้านโดยไม่ชักช้า

การคัดค้านกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเจ็ดวัน นับแต่วันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน

การพิจารณาและวินิจฉัยคำคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน คำวินิจฉัยคำคัดค้านดังกล่าวให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๑๔ การกระทำใด ๆ ของกรรมการที่ได้กระทำไปก่อนหยุดการไต่สวนตามข้อ ๑๓ ย่อมไม่เสียไป เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควรดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดเสียใหม่ก็ได้

หมวด ๒

การแจ้งข้อกล่าวหา การชี้แจงข้อกล่าวหา และการพิจารณาข้อเท็จจริง

ข้อ ๑๕ ก่อนเริ่มการไต่สวน ให้คณะกรรมการแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน แล้วมอบสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับทราบคำสั่งหรือไม่สะดวกในการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบด้วยวิธีอื่น ให้ส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของราชการ และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแล้วเมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

ข้อ ๑๖ ให้ประธานกรรมการจัดให้มีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการไต่สวนโดยไม่ชักช้า เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาคำร้อง หรือคำร้องขอ หรือคำร้องเรียน และหรือรายงานสรุปข้อเท็จจริงเบื้องต้น (ถ้ามี) รวมทั้งเอกสารหลักฐานต้นเรื่อง ข้อเท็จจริงและพหุติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อกำหนดระยะเวลาและวิธีการในการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้การไต่สวนดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมมากที่สุด ทั้งนี้ ให้ถือว่ารายงานสรุปข้อเท็จจริงเบื้องต้นเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวนของคณะกรรมการด้วย

ข้อ ๑๗ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาและกำหนดแนวทางในการไต่สวนตามข้อ ๑๖ แล้ว ให้คณะกรรมการเรียกผู้ถูกกล่าวหามาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาตามคำร้องเรียนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใดเมื่อใด อย่างไร โดยให้คณะกรรมการแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามคำร้องเรียน และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๔

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำบันทึกตามแบบท้ายระเบียบนี้ โดยทำเป็นสองฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหา แต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบ ให้คณะกรรมการจดแจ้งเหตุที่ไม่ยอมลงลายมือชื่อไว้บันทึกตามแบบท้ายระเบียบนี้ และให้รวมไว้ในสำนวนการไต่สวน หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการส่งบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการหรือสถานที่ติดต่อของผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ การแจ้งในกรณีนี้ให้ทำเป็นสามฉบับเพื่อเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ ส่งไปให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบ ส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไปได้ แม้จะไม่ได้รับบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาคืน

ข้อ ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในการไต่สวน ให้คณะกรรมการดำเนินการโดยไม่ชักช้า และเปิดโอกาสให้ผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้งบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบได้ตามสมควร

ข้อ ๑๙ ในการไต่สวนของคณะกรรมการ ห้ามมิให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมในการไต่สวน

การถอนคำร้องเรียนไม่เป็นเหตุตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการไต่สวนต่อไป

ข้อ ๒๐ การนำเอกสารหรือวัตถุมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการไต่สวน ให้คณะกรรมการบันทึกไว้ด้วยว่า ได้อย่างไร จากผู้ใด เมื่อใด และใช้เพื่อประโยชน์อย่างใด

เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานให้ใช้ต้นฉบับ ในกรณีที่ไม่มีสำเนาต้นฉบับมาได้ ให้ใช้สำเนาที่มีผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้อง

กรณีต้นฉบับสูญหาย หรือถูกทำลาย หรือโดยเหตุประการอื่น ให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบแทนก็ได้

ข้อ ๒๑ กรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาเป็นพยาน ให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

ในกรณีที่พยานมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่มาให้ถ้อยคำ หรือคณะกรรมการเรียกพยานไม่ได้ภายในเวลาอันควร คณะกรรมการจะไม่สอบปากคำพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการไต่สวน

ข้อ ๒๒ การสอบปากคำผู้ให้ถ้อยคำ หรือพยาน ให้บันทึกถ้อยคำตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ เมื่อได้บันทึกถ้อยคำเสร็จแล้ว ให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำหรือพยานฟัง หรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำหรือพยานอ่านเองก็ได้ แล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำหรือพยาน และผู้บันทึกถ้อยคำ ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และให้กรรมการซึ่งร่วมในการสอบปากคำลงลายมือชื่อรับรองไว้บันทึกถ้อยคำนั้นด้วย ถ้าบันทึกถ้อยคำมีหลายหน้า ให้กรรมการอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำหรือพยานลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำห้ามมิให้ชุดลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้ามีการแก้ไขข้อความที่บันทึกไว้แล้วให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่มีการขีดฆ่าหรือตอกเติม

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงในประเด็นใด หรือรวบรวมพยานหลักฐานใด จะทำให้การไต่สวนล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญจะดำเนินการก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในสำนวนการไต่สวนด้วย

ข้อ ๒๔ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเกี่ยวกับเรื่องที่มีคำร้องเรียนเพียงพอแล้ว ให้คณะกรรมการเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบและแจ้งสรุปพยานหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนให้ทราบ โดยให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน และนำสืบพยานหลักฐานภายในเวลาอันสมควร

ในการแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดทำเป็นบันทึกตามแบบท้ายระเบียบนี้ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมเท่าที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจได้ดี โดยทำเป็นสองฉบับ เพื่อบอกให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบสรุปพยานหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน แต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบ ให้คณะกรรมการจดแจ้งเหตุที่ไม่ยอมลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกตามแบบท้ายระเบียบนี้ และให้รวมไว้ในสำนวนการไต่สวน หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบ ให้คณะกรรมการส่งบันทึกแจ้งสรุปพยานหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการหรือสถานที่ติดต่อที่ผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ การแจ้งในกรณีนี้ให้ทำเป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ ส่งไปให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไปได้ แม้จะไม่ได้รับบันทึกแจ้งเรื่องร้องเรียนคืนหรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา ภายในระยะเวลาที่กำหนด

การชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการจัดทำเป็นบันทึกตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๒๕ ผู้ถูกกล่าวหาอาจชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยทำเป็นหนังสือหรือชี้แจงด้วยวาจาก็ได้ และผู้ถูกกล่าวหาสิทธินำบุคคลที่ไว้วางใจซึ่งมิใช่พยานในเรื่องที่กล่าวหาเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา ให้คณะกรรมการจัดทำเป็นบันทึกตามแบบท้ายระเบียบนี้ และให้นำข้อ ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ถูกกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะอ้างพยานหลักฐาน โดยขอให้คณะกรรมการมีหนังสือเรียกพยานหลักฐานนั้นมาก็ได้ โดยนำสืบพยานหลักฐานภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนการจัดทำรายงานและสรุปสำนวนการไต่สวน

หากคณะกรรมการเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมจะขยายระยะเวลาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือนำสืบแก้ตามวรรคสามออกไป ตามที่เห็นสมควรก็ได้ การขยายระยะเวลาดังกล่าวในคราวหนึ่งให้ขยายได้ไม่เกินสิบห้าวัน แต่รวมกันแล้วไม่เกินสี่สิบห้าวัน

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าพยานหลักฐานใดที่ผู้ถูกร้องเรียนอ้าง ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ร้องเรียน หรือเป็นการประวิงให้ชักช้า คณะกรรมการจะไม่ทำการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้

หมวด ๓

การจัดทำรายงาน และสรุปสำนวน

ข้อ ๒๖ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประชุมพิจารณาพยานหลักฐานในประเด็นข้อเท็จจริงและประเด็นข้อกฎหมายทั้งปวง เพื่อลงมติว่าผู้ถูกร้องเรียนประพฤติฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม มีลักษณะร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่ใช่ไปด้วยความเป็นธรรม มีมูลหรือไม่ พร้อมเหตุผลโดยละเอียด เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายในสามสิบวัน หากมีความจำเป็นต้องใช้เวลาเกินกว่านั้น ต้องสรุปเหตุผลไว้ในบันทึกสรุปสำนวนด้วย

ข้อ ๒๗ เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับบันทึกสรุปสำนวนจากคณะกรรมการแล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกันพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า เว้นแต่กรณีที่เห็นว่ารายงานและสรุปสำนวนของคณะกรรมการดังกล่าวยังมีข้อสงสัยในประเด็นสำคัญด้านข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย อันสมควรดำเนินการเพิ่มเติม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะสั่งให้คณะกรรมการชุดเดิมดำเนินการเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่เพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้ หากเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ให้นำความใน ส่วนที่ ๒ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการชุดใหม่ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงเพิ่มเติมให้เสร็จโดยไม่ชักช้า แล้วสรุปข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้มา เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยไม่ต้องทำความเข้าใจ

ข้อ ๒๘ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้นำระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการร้องเรียน และการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง มาบังคับใช้โดยอนุโลม และเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

หมวด ๔

การเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ

ข้อ ๒๙ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีการไต่สวนแล้ว ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ โดยสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่น ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งสรุปไว้ในรายงานประจำปี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป

ข้อ ๓๐ การเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ ให้กระทำการการสรุปโดยมิให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น

การเปิดเผยผลการไต่สวนตามวรรคหนึ่ง ให้นำประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง การกำหนดวิธีการและรูปแบบการเปิดเผยรายงานมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ปราโมทย์ โชติมงคล

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาตามข้อ ๑๗

เรื่อง การไต่สวน....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คณะกรรมการไต่สวนตามคำสั่ง.....ที่...../..... เรื่อง แต่งตั้ง
คณะกรรมการไต่สวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้
.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบดังนี้

.....(อธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ผู้กล่าวหาทราบว่าผู้ถูก
กล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร).....
.....
.....
.....

ทั้งนี้ คณะกรรมการไต่สวนได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วว่า ในการไต่สวนนี้
ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสู้แก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

.....ประธานกรรมการ

(.....)

.....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

ข้าพเจ้า....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ทราบข้อกล่าวหาและได้รับบันทึกนี้
หนึ่งฉบับไว้แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....ผู้ถูกกล่าวหา

(.....)

แบบบันทึกถ้อยคำของพยาน

เรื่อง การไต่สวน.....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ไต่สวนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....ศาสนา.....
อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
หมายเลขโทรศัพท์.....

คณะกรรมการไต่สวนได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบว่า ข้าพเจ้าเป็นพยานในเรื่อง.....
ถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามคำสั่ง.....
ที่...../.....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
และได้แจ้งให้ทราบด้วยว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการไต่สวนมีฐานะ
เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อกรรมการไต่สวนอาจเป็นความผิด
ตามกฎหมาย

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัตย์จริงดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้ถ้อยคำ ลงชื่อ.....ผู้บันทึกถ้อยคำ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการไต่สวนมิได้กระทำการล่อลวง ชู่เชิญ ให้สัญญาหรือกระทำการใดเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ และข้าพเจ้าได้ฟังการบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟัง/ได้อ่านบันทึกถ้อยคำเองแล้ว ขอรับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการไต่สวน

.....พยาน
(.....)

.....ผู้บันทึกถ้อยคำ
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....ได้ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้า
ข้าพเจ้า

.....ประธานกรรมการ
(.....)

.....กรรมการ
(.....)

ฯลฯ

.....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

บันทึกแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามข้อ ๒๔

เรื่อง การไต่สวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรฐานทางจริยธรรม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตามที่คณะกรรมการไต่สวนตามคำสั่ง.....ที่...../..... เรื่อง
แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ได้แจ้งข้อกล่าวหาให้.....
(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหา ลงวันที่
.....เดือน.....พ.ศ..... นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการไต่สวนได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาเสร็จแล้ว
จึงแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ดังนี้

๑. ข้อกล่าวหา

.....(ข้อกล่าวหาซึ่งปรากฏตามพยานหลักฐานว่ากรณีใดเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรฐานทางจริยธรรม).....
.....
.....

๒. สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

.....(สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบโดยระบุ วัน เวลา
สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา).....
.....
.....

.....ประธานกรรมการ
(.....)

.....กรรมการ
(.....)

ฯลฯ

.....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ข้าพเจ้า.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ทราบข้อกล่าวหา
และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และได้รับบันทึกนี้หนึ่งฉบับไว้แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน
.....พ.ศ.....

.....ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

แบบบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การไต่สวน.....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ไต่สวนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....ศาสนา.....
 อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
 แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....

ข้าพเจ้าได้ทราบแล้วว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ถูกกล่าวหาในเรื่อง.....
ตามคำสั่ง.....ที่...../..... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... และข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัจจริงดังต่อไปนี้

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ให้ถ้อยคำ ลงชื่อ.....ผู้บันทึกถ้อยคำ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการไต่สวนมิได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือกระทำการใด
 เพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใดๆ และข้าพเจ้าได้ฟังการบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟัง/ได้อ่านบันทึก
 ถ้อยคำเองแล้ว ขอรับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการไต่สวน

.....ผู้ถูกกล่าวหา
 (.....)

.....ผู้บันทึกถ้อยคำ
 (.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....ได้ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

.....ประธานกรรมการ
 (.....)

.....กรรมการ
 (.....)

ฯลฯ

.....กรรมการและเลขานุการ
 (.....)